

Studiju kursa nosaukums	<i>Vēsture un arheoloģija: mūsdienu skatījums uz pagātni</i>
Studiju kursa kods	VestW001
Zinātnes nozare	Vēsture un arheoloģija
Kredītpunkti(ECTS)	15
Kopējais kontaktstundu skaits	150
Lekciju stundu skaits	104
Semināru un praktisko darbu stundu skaits	46
Laboratorijas darbu stundu skaits	0
Studenta patstāvīgā darba stundu skaits	225
Kursa īstenošanas valoda	Latviešu
Kursa apstiprinājuma datums	09.04.2025
Atbildīgā struktūrvienība	Humanitāro zinātņu fakultāte

Kursa izstrādātājs(-i)

Dr.hist., prof. Harijs Tumans
Dr.hist., prof. Gvido Straube
Dr.hist., asoc.prof. Andris Šnē
Dr.hist., doc. Jānis Ķeruss
Dr.hist., doc. Mārtiņš Mintaurs
Mg.hist., pētn. Mārcis Kalniņš

Priekšzināšanas

Nav nepieciešamas.

Studiju kursa anotācija

Papildu moduļa mērķis ir sniegt studentiem iespēju iepazīties ar vēstures un arheoloģijas nozīmīgākajiem pētniecības aspektiem mūsdienās, pieskaroties gan plaši izplatītiem vēstures mītiem par dažādu vēstures posmu nozīmīgiem procesiem un to dekonstrukcijai, gan mūsdienu pētījumiem par mazāk zināmiem, sabiedriski nozīmīgiem un pretrunīgi vērtētiem Latvijas jauno laiku un mūsdienu vēstures procesiem, gan mūsdienu arheoloģijas raksturīgākajām iezīmēm un attīstības perspektīvām.

Papildu moduļa uzdevumi ir šādi:

1. analizēt un kritiski vērtēt dažādus stereotipus un mītus par pasaules un Latvijas vēsturi;
2. aplūkot jaunākās tendences Latvijas 16. – 20. gadsimta vēstures pētniecībā;
3. raksturot arheoloģisko pētniecību un tās mūsdienu izaicinājumus.

Kursa plāns Pilna laika: klātie

- 1.Ievads kursa problemātikā: vēstures un arheoloģijas aktuālie jautājumi 4L
- 2.Steoreotipi un mīti par seno Austrumu, senās Grieķijas, senās Romas un viduslaiku Eiropas vēsturi: valsts un civilizācijas izcelsme, faraoni un piramīdas, Aleksandrs Lielais, romiešu iekarojumi, barbari un Roma, krusta kari, inkvizīcija u. c 18L 8S
- 3.Nacionālisma ideoloģijas radītie mīti Eiropas reģionos (Rietumeiropā, Centrālajā un Austrumeiropā, Dienvideiropā) un to atspoguļojums vēstures rakstīšanā 19. un 20. gadsimtā 18L 8S

4. Latvijas jauno laiku vēstures (16. – 19. gs.) aktuālās pētniecības problēmas: zemnieks un muiža, “zviedru laiki” Latvijā, Latvijas teritorija Krievijas impērijas varā, izglītība un baznīca Latvijā u. c. 20L 4S

5. Latvijas 20. gadsimta politiskās, sociālās un ikdienas vēstures aktuālā pētniecība: K. Ulmaņa autoritārās valdības vērtējumi, nacionālkomunisma nozīme, sadarbība ar represīvajām struktūrām PSRS okupācijas laikā, ikdienas dzīve Latvijā padomju okupācijas periodā, 1980. un 1990. gadu norises Latvijā un valstiskās neatkarības atjaunošana u. c. 10L 14S

6. Arheoloģija un arheoloģiskā pētniecība mūsdienu pasaulē un Latvijā: arheoloģiskās izpētes darbu metodes, nozīmīgākie arheoloģiskās izpētes virzieni, teorētiskās arheoloģijas attīstība, arheoloģisko vietu un senlietu pārvaldības aktualitātes, digitālās un publiskās arheoloģijas veidošanās 30L 12S

7. Kurša noslēgums: vēstures un arheoloģija loma un nozīme mūsdienu zinātņu spektrā un sabiedrībā 4L

Kopā 104L 46S

Studējošo patstāvīgo darbu organizācijas un uzdevumu raksturojums

1. Patstāvīgi veikta vēstures avotu un zinātniskās literatūras atlase un analīze, gatavojoties studiju kursa pārbaudes darbiem.

2. Prezentācijas izstrāde un referāta sagatavošana prezentācijai auditorijā un iesniegšanai rakstiski.

3. Aktīva piedalīšanās semināru diskusijās, argumentēti pamatojot savu pausto viedokli.

Studiju rezultāti

Zināšanas

1. pārzina populārākos vēstures mītus par Latvijas un pasaules vēsturi;

2. raksturo Latvijas vēstures aktuālās pētniecības tēmas;

3. raksturo nozīmīgākos arheoloģijas pētniecības virzienus mūsdienās;

Prasmes

4. veic vēstures avotu analīzi, balstoties uz mūsdienu historiogrāfijas nostādņām;

5. analītiski vērtē ideoloģiju un historiogrāfijas lomu vēsturē;

6. salīdzina dažādas arheoloģiskās pētniecības metodes;

Kompetence

7. integrēti aplūko un izvērtē ar vēstures un arheoloģijas zināšanu veidošanos saistītos politiskos, sociālos un ideoloģiskos faktoros.

Prasības kredītpunktu iegūšanai

Starppārbaudījumi:

1. rakstisks kontroldarbs: stereotipi par seno laiku un viduslaiku vēsturi (15%);

2. mutiska prezentācija seminārā: historiogrāfijas tekstu salīdzinošā analīze par nacionālisma ideoloģijas mītiem 19. un 20. gs. (15%);

3. rakstiski sagatavota Latvijas jauno laiku (16. – 19. gs.) vēstures avota analīze (15%);

4. rakstiski sagatavota un seminārā prezentēta Latvijas 20. gadsimta vēstures avota analīze (15%);

5. rakstisks tests par arheoloģiskajām senlietām un digitālo arheoloģiju (10%);

Noslēguma pārbaudījums:

6. mutvārdu eksāmens par vēstures un arheoloģijas aktuālajiem pētniecības virzieniem un metodēm (30%).

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta saskaņā ar Latvijas Republikas

normatīvajiem aktiem, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes, iegūtā kompetence atbilstīgi plānotajiem studiju rezultātiem.

Pārbaudījumu veidi	Studiju rezultāti						
	1	2	3	4	5	6	7
1. kontroldarbs	+	-	-	-	+	-	+
2. prezentācija seminārā	+	+	-	-	+	-	+
3. vēstures avota analīze	+	+	-	+	+	-	+
4. vēstures avota analīze	+	+	-	+	+	-	+
5. tests	-	-	+	-	-	+	+
6. eksāmens	+	+	+	-	+	+	+

Obligāti izmantojamie informācijas avoti

1. Baar M. Historians and nationalism: East-Central Europe in the nineteenth century. Oxford, New York: Oxford University Press, 2010. 340 p.
2. Bahn P., ed. Archaeology: the whole story. London: Thames & Hudson, 2017. 576 p.
3. Gundars L., Krūmiņš G. u. c. Pielāgošanās. Padomju laiki Latvijā. Rīga: Aminori, 2022. 332 lpp.
4. Gusačenko A., Mintaurs A., Pazuhina N., Straube G., Šnē A., Zanders M. Krievi Latvijas vēsturē. Kad, kā un kāpēc? Rīga: Aminori, 2024. 442 lpp.
5. Ķeruss J., sast. un tulk. Vara un sabiedrība Latvijā (1945–1983): vēstures avotu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2023. 403 lpp.
6. Morley N. Theories, models and concepts in ancient history. London, New York: Routledge, 2004. 162 p.
7. Straube G., Zanders M. Labie zviedru laiki. Vai tiešām? Rīga: Aminori, 2021. 109 lpp.

Papildus informācijas avoti

1. Freeman C. Egypt, Greece, and Rome: civilizations of the ancient Mediterranean. 2nd ed. Oxford, New York: Oxford University Press, 2004. 714 p.
2. Harrison T., ed. The great empires of the ancient world. London: Thames & Hudson, 2009. 288 p.
3. Johansons A. Latvijas kultūras vēsture, 1710–1800. Rīga: Jumava, 2011. 637 lpp.
4. Maisels C. K. Early civilizations of the Old World: the formative histories of Egypt, the Levant, Mesopotamia, India and China. London, New York: Routledge, 1999. 479 p.
5. Mintaurs M., Zanders M. U.c. Ārpus kolektīvās atmiņas palikušie. Rīga: Aminori, 2023. 347 lpp.
6. Renfrew C., Bahn P. Archaeology: theories, methods and practice. 6th ed. London: Thames & Hudson, 2012. 656 p.
7. Vasks A., Zariņa G., red. Latvijas arheoloģijas rokasgrāmata. Rīga: Zinātne, 2021. 677 lpp.
8. Zelče V., Zanders M. Ulmaņlaiki. Latvju autoritārisma īpatnības. Rīga: Aminori, 2023. 315 lpp.
9. Zellis K., sast. Mīti Latvijas vēsturē. Rīga: LU žurnāla "Latvijas vēsture" fonds, 2006. 146 lpp.
10. 20. gadsimta Latvijas vēsture. I - II sējums. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2000-2003; III – IV sējums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2022.

Periodika un citi informācijas avoti

1. Ancient World Online (<http://ancientworldonline.blogspot.com>)
2. Archaeological Dialogues (<https://www.cambridge.org/core/journals/archaeological-dialogues>)

3. Efthymia N., Thilo R., Weihs B., eds. Encyclopedia of Archaeology: Second Edition. Elsevier, 2023.
<https://www.sciencedirect.com/referencework/9780323918565/encyclopedia-of-archaeology-second-edition>
4. History and Theory. Studies in the Philosophy of History (<https://historyandtheory.org/>)
5. Internet Medieval Sourcebook (<https://sourcebooks.fordham.edu/sbook.asp>)
6. Kultūras priekšmetu aprīte (<https://www.nkmp.gov.lv/lv/kulturas-prieksmetu-aprite>)
7. Latvijas Universitātes Raksti. Vēsture
(<https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/1906/recent-submissions?offset=0>)
8. Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls (<https://www.lvi.lu.lv/zurnals/numuri/>)
9. Nations and Nationalism (<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14698129>)

Kursa ietvaros nav pieļaujams plaģiātisms un citi akadēmiskā godīguma pārkāpumi lūdzu iepazīties ar LU Noteikumiem par akadēmisko godīgumu. Šī kursa ietvaros ģeneratīvā mākslīgā intelekta (MI) rīku izmantošana ir atļauta izņēmuma gadījumos, ja to rakstiski ir norādījis un atļāvis šī kursa docētājs. Visos citos gadījumos nav pieļaujama mākslīgā intelekta ģenerētu materiālu (teksta, attēlu, audio, video u.c.) iesniegšana patstāvīgajos un grupu uzdevumos, pārbaudes darbā, eksāmenā vai jebkādā citā pārbaudes darbā, šāda veida materiālu iesniegšana tiks uzskatīta par neatļautu palīgīdzekļu izmantošanu